

ROLA BAZY PIEHCIN W ROZWOJU TURYSTYKI SPECJALISTYCZNEJ POD KĄTEM PRZYGOTOWAŃ DO PENETRACJI NURKOWYCH BAŁTYKU

Jolanta Cichowska, Jerzy K. Garbacz, Jerzy Ciechalski

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy

STRESZCZENIE

Praca stanowi wstępne, pilotażowe badanie mające na celu określenie roli Centrum Nurkowego Piechcin w rozwoju turystyki kwalifikowanej. W niniejszym materiale zwrócono uwagę na elementy, które składają się na poziom jakości oferowanej usługi i określono kluczowe aspekty i powody, dla których respondenci odwiedzają ośrodek. Przeanalizowano oczekiwania usługobiorców wobec organizatora tej formy rekreacji i sprawdzono, czy pobyt w centrum ułatwia podejmowanie decyzji o uczestnictwie w wyprawach podwodnych na większe zbiorniki wodne, ze szczególnym uwzględnieniem Bałtyku. Rozpatrzono formy współpracy bazy z jednostkami samorządu terytorialnego w dążeniu do wspólnej promocji.

Słowa kluczowe: turystyka kwalifikowana, rekreacja, bezpieczeństwo nurkowania, konkurencyjność.

ARTICLE INFO

PolHypRes 2018 Vol. 63 Issue 2 pp. 51 - 61

ISSN: 1734-7009 eISSN: 2084-0535

DOI: 10.2478/phr-2018-0013

Strony: 9, rysunki: 1, tabele: 2

page **www of the periodical:** www.phr.net.pl

Typ artykułu: oryginalny

Termin nadesłania: 13.12.2017 r.

Termin zatwierdzenia do druku: 15.02.2018 r.

Publisher

Polish Hyperbaric Medicine and Technology Society

WSTĘP

W ostatnich latach obserwuje się w Polsce dynamiczny rozwój podwodnych usług szkoleniowo-turystycznych. Nurkowanie stało się atrakcyjną formą rekreacji służącą nie tylko aktywnemu wypoczynkowi, ale przede wszystkim rozwojowi zainteresowań i podnoszenia poziomu życia. Jest najbardziej wyspecjalizowaną formą turystyki aktywnej, która jak podkreśla Mokras-Grabowska [1] wymaga od osób uprawiających ją przygotowania psychofizycznego, samodzielności, zahartowania na trudy, wysokiej kultury turystycznej, jak również umiejętności posługiwania się sprzętem turystycznym. Autorka dodaje, że fundamentalnym elementem turystyki kwalifikowanej jest także pasja jej uczestników oraz uprawianie danej dziedziny aktywności ze znanstwem, co wynika z zaangażowania zarówno w samą dyscyplinę wybranej aktywności, jak i z pasji związanej z uprawianiem turystyki samej w sobie.

Celem opracowania jest przedstawienie akwenu nurkowego Piechcin jako przykładu najwyższej formy specjalizacji turystycznej. Istotnym było rozpoznanie, w jaki sposób baza logistycznie przygotowuje się do organizacji rekreacji nurkowych oraz czy zapewnią swoim gościom bezpieczeństwo i komfort. Na podstawie badań przeprowadzonych z osobami korzystającymi z obiektu ustalono rolę Centrum Nurkowego jako ośrodka szkolącego w kierunku penetracji wód morskich Bałtyku. Przeanalizowano, jakie rodzaje aktywności nurkowych cieszą się największym zainteresowaniem potencjalnych odbiorców, a także, w których kursach i szkoleniach najchętniej oni uczestniczą. W pracy przedstawiono oczekiwania gości wobec usługodawcy oraz sprawdzono znaczenie zaufania jako czynnika wpływającego na budowanie dobrych relacji i stosunków na linii organizator-konsument. Podkreślono aspekt tworzenia i rozwoju produktu w kontekście podnoszenia konkurencyjności na obszarach wiejskich.

MATERIAŁY I METODA

Badania przeprowadzono drogą sondażu diagnostycznego (przy użyciu kwestionariusza wywiadu) na pilotażowej grupie 70 osób korzystających z bazy Piechcin w 2017 roku. Ankieta składała się z 23 pytań mających głównie formułę zamkniętą. Zagadnienia w niej poruszane dotyczyły:

1. oceny roli ośrodka w przygotowaniach do nurkowań na większych zbiornikach wodnych,
2. zdiagnozowania głównych aspektów, jakie cenią sobie nurkowie w Centrum Nurkowym oraz powodów dla których je wybierają,
3. oczekiwań wobec organizatora pobytów w zakresie zagospodarowania infrastruktury nawodnej i podwodnej,
4. określenia czy dobre lub złe doświadczenia pobytu mogą mieć przełożenie na wybór tej formy rekreacji w przyszłości.

Kwestionariusz zawierał metryczkę, w której badani podali swój wiek, płeć oraz miejsce zamieszkania. Przygotowano go tak, by oprócz odpowiedzi dotyczących oceny bazy nurkowej, uzyskać dodatkowo informacje odnośnie tego, ile razy ankietowani zdecydowali się ją odwiedzić (oraz z kim) i skąd pozyskali na jej temat informacje. Uzyskanie wiadomości, z jakich źródeł ankietowani dowiadywali się o usłudze odgrywa istotną rolę w procesie badawczym, albowiem może mieć wpływ na ogólne zadowolenie z produktu, a tym samym mniejsze wobec niego wymagania.

Do osiągnięcia zamierzonego w pracy celu wzięto pod uwagę osoby, które miały wcześniej bezpośrednią styczność z nurkowaniem, a zatem dysponowały już pewną wiedzą na temat turystyki podwodnej, a tym samym mogły ocenić bazę Piechcin na tle innych konkurencyjnych jednostek w kraju. Kwestionariusz był przygotowany dla respondentów w taki sposób, aby mogli go wypełnić samodzielnie. Ostatecznie analizie poddano 56 ankiet, gdyż pozostały materiał badawczy został wypełniony w szacunkowym zakresie, a tym samym nie nadawał się do opracowania. Zebrane dane statystyczne poszerzono o metody analizy i opisu.

WYNIKI BADAŃ I DISKUSJA

W badaniu wzięło udział 89,2% mężczyzn, co oznacza, że stanowili oni dominującą płęć wśród miłośników nurkowania. Ankietowani reprezentowali przede wszystkim trzy grupy wiekowe 35-39 lat (34,7%), 40-44 lata (19,5%) oraz 30-34 lata (15,2%). Pochodzili z ośrodków miejskich (92,8%) i to głównie miast o liczbie powyżej 151 tys. mieszkańców (55,1%). Analizując ich poziom wykształcenia, zauważa się wyraźną przewagę wśród tych posiadających wyższe (49,1%) oraz średnie (43,6%). Centrum Nurkowe Piechcin cieszyło się największym zainteresowaniem osób zamieszkujących na stałe województwa: wielkopolskie (43,7%), kujawsko-pomorskie (25,4%), a także łódzkie (12,7%). Pozostali respondenci (18,2%) pochodzili z regionów: pomorskiego, mazowieckiego, zachodniopomorskiego oraz dolnośląskiego (stanowili oni odpowiednio 7,3%, 5,4%, 3,7%, 1,8% ogółu przebadanych osób). Średnia odległość miejsca zamieszkania ankietowanych od ośrodka nurkowego kształtowała się w granicach 135 km.

Badania ujawniły, że nurkowie znali zbiornik w Piechcinie zanim został on w 2011 roku przekształcony w Centrum Nurkowe, albowiem już na przestrzeni lat 2000-2010 przyjeżdżali tu w celach rekreacyjnych. Z danych wynika, że ankietowani goszczą w bazie głównie od 2015 roku (69,9%), a średnia liczba ich przyjazdów do 2017 roku to 21. Z roku na rok ten zalany wapienny kamieniołom (położony w gminie Barcin w województwie kujawsko-pomorskim) odwiedza duża grupa nurków. Jego zróżnicowane pod względem ukształtowania dno (część płytka i głęboka, podwodne ściany opadają pionowo do 25m) sprzyja przeprowadzaniu nurkowań niezależnie od poziomu wykształcenia.

Organizator podkreśla, że sztuczne jezioro otoczone białymi, wapiennymi skałami kontrastującymi z lazurową wodą zapewnia gościom niezapomniane, wyjątkowe przeżycia i pozwala poczuć się podobnie jak podczas nurkowań „adriatyckich”, bądź „śródziemnomorskich” [2].

Walorem zbiornika jest również wprowadzona tu zróżnicowana ichtiofauna (szczupak, okoń, karp, lin, karaś, płotki, raki) oraz roślinność podwodna i brzegowa. Bardzo często tego typu zbiorniki, po zaprzestaniu wydobycia surowca, powodowały, jak podkreślają Majgier i in. [3], dysonans z otaczającym krajobrazem. Ich rewitalizacja w kierunku sportowo-rekreacyjnym, stwarza szansę nie tylko na nową ich jakość, ale daje możliwość aktywizacji rejonów nieuważanych dotąd za atrakcyjne. Nita [4] dodaje, że kamieniołomy wymagają indywidualnego traktowania. Zbiornik Piechciński jest doskonałym przykładem ewaluującego i kształtującego się w czasie (zwłaszcza od roku 2007, kiedy był w posiadaniu innej jednostki, a mianowicie Fundacji SEE Explorer) produktu turystyki specjalistycznej. Jego historia sięga aż 1860 roku i jest opisana na oficjalnej stronie Gminy Barcin, która choć akwen promuje jako miejsce warte odwiedzenia, nie podaje informacji o obecnym jego zagospodarowaniu i pełnionych funkcjach.

Dla obu stron, a mianowicie organizatora bazy i włodarza tych terenów winna to być istotna sprawa, gdyż gmina ze względu na walory naturalne i turystyczne okolice, zorganizowane szlaki turystyczne i piesze, mogłaby zatrzymać (przy dobrej promocji) pewien odsetek osób z tak dużej liczby odwiedzających Centrum Nurkowe w ciągu roku, a tym samym generować przychody dla jej mieszkańców, związane m.in. z wynajmowaniem pokoi, kwater czy z szeroko pojętymi usługami, w tym gastronomicznymi. Taka kooperacja byłaby pożądana i pozytywnie przez otoczenie postrzegana.

Centrum Nurkowe wizytowane jest przez nurków najczęściej raz lub dwa razy we wszystkich sezonach rocznych (tab. 1), z niewielką przewagą przyjazdów zimą (głównie jednodniowych). Pozytywnie zaopiniowano dostępność zbiornika w ciągu całego roku, o czym świadczą podawane przez odwiedzających w tym względzie tylko oceny bardzo dobre (78,5%) i dobre (19,6%). Za ledwie jedną osobą nie miała na ten temat wyrobionego zdania, co mogło być podyktowane jednorazowym pobytem w ośrodku, albo nieznaną ofertą rynkową. Wielu usługobiorców chętnie odwiedzałoby Piechcin częściej, ale realizację pasji utrudnia im przede wszystkim duża odległość zbiornika od miejsca ich zamieszkania (37%) oraz brak czasu (34,7%). W pojedynczych przypadkach podawano, że ograniczenia te podyktowane są także wyjazdami służbowymi, pracą, za wysoką ceną usługi, brakiem partnera do wspólnych nurkowań, wybieraniem innych akwenów - dla konieczności urozmaicenia wyjazdów, nieodpowiednią głębokością zbiornika, a także niekorzystnymi godzinami otwarcia akwenu od poniedziałku do piątku (łącznie 28,3% odpowiedzi). W ostatnim jednak przypadku organizator informuje, że bierze pod uwagę indywidualne zgłoszenia i może dostosować wejścia do centrum poza ustalonym w tygodniu przedziałem czasowym (9.00-16.00). Wymaga to jednak wcześniejszego uzgodnienia telefonicznego lub drogą mailową.

Ankietowani wskazywali, że w akwenu piechcińskim podejmują aktywności nurkowe o charakterze głównie turystycznym (83,6%), treningowym (60%) i szkoleniowym (36,3% - 20 osób odbyło średnio w bazie 4 szkolenia. Z nurkowań nocnych skorzystało 27,2% osób, a tych mających na celu wykonywanie podwodnych zdjęć lub sesji fotograficznych 21,8%. Niewielka grupa, bo 18,1% preferowała nurkowania podlodowe, a te o charakterze typowo zapoznawczym wskazało 7,2% respondentów. Akwen umożliwia przeprowadzenie nurkowań na olinowanym i obojkowanym poligonie podwodnym z platformami szkoleniowymi na różnych głębokościach.

Tab. 1

Liczba odwiedzin Centrum Nurkowego w Piechcinie w poszczególnych miesiącach w ciągu roku. Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

Lp.	Przyjazdy do Centrum Nurkowego	Zimą (XII-II)	Wiosną (III-V)	Latem (VI-VIII)	Jesienią (IX-XII)
1.	raz w tygodniu	6	2	2	7
2.	dwa razy w tygodniu	-	5	6	2
3.	kilka razy w tygodniu	-	-	2	1
4.	raz w miesiącu	6	5	3	4
5.	dwa razy w miesiącu	2	3	3	3
6.	kilka razy w miesiącu	1	2	6	4
7.	raz lub dwa razy w sezonie	17	14	17	17
8.	raz w roku	13	1	1	2
	Razem*	45	32	40	40

*odpowiedzi nie sumują się ze względu na możliwość podania różnych odpowiedzi.

Powody, dla których ankietowani decydują się na przyjazd do bazy Piechcin mają podłoże kształceniowe (podnoszenie własnych kwalifikacji - 54,5%; poszerzanie wiedzy - 30,9%, odbycie szkoleń - 29%), towarzyskie (chęć spędzenia czasu ze znajomymi - 54,5% bądź przyjaciółmi - 36,3%) i typowo turystyczne (49%). Duża grupa płetwonurków

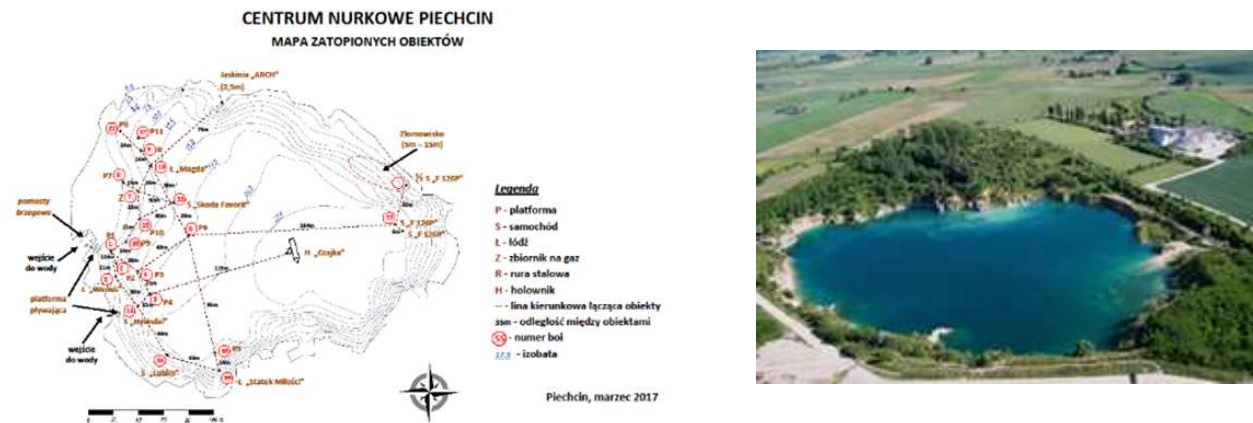
pragnie oderwać się od dnia codziennego (52,7%) i wypocząć na łonie natury (25%). W celach rozrywkowych przyjeżdża 21,8% badanych, a 9%, by skorzystać z organizowanych na miejscu imprez (np. Halloween). Nurkowie rzadko wybierają się do Piehcina sami (8,9%), bądź w towarzystwie rodziny (7,1%) czy małżonka (1,7%). Najczęściej współtowarzyszą im przyjaciele (60,7%), albo znajomi zrzeszeni w grupach klubowych (42,8%), sportowych (12,5%) i turystycznych (16%). Jedna osoba podała, że odwiedza ośrodek ze swoimi kursantami. Nikt natomiast nie wskazał na przyjazd z dziećmi, co może być podyktowane brakiem w ośrodku przygotowanej dla nich infrastruktury rekreacyjnej (placu zabaw). Była ona wymieniana jako udogodnienie, którego oczekuje się od organizatora bazy, by móc odwiedzać ją w przyszłości ze swoją rodziną.

O istnieniu ośrodka usługobiorcy przede wszystkim dowiadywali się od znajomych bądź przyjaciół (60%). Za pośrednictwem informacji uzyskanych od rodziny przyjechał jeden badany, a pozyskanych z internetu 27,7%. Pozostali podawali, iż miejsce to stanowi ich własne odkrycie; znali akwen przed powstaniem bazy albo zostało one wybrane przez instruktorów nurkowania, u których się szkolili lub szkolą (łącznie 10,8% osób).

Respondenci wysoko cenią Centrum Nurkowe przede wszystkim za całoroczność oferowanej usługi (66%), bezpieczeństwo (48,2%), dobrą infrastrukturę brzegową (44,6%), przyjemną atmosferę (39,2%) oraz zróżnicowaną infrastrukturę podwodną (33,9%), która uatrakcyjniła w dużym stopniu podwodne doznania (ryc.1). Pod wodą można tu zobaczyć stojące drzewa; wraki samochodów; 12-sto metrowy morski jacht (betonowiec) z wysokim masztem i żaglem (14 m); drewnianą 5,5 metrową żaglówkę kabinową; małą trzymetrową jaskinię i łuk skalny czy kilkanaście zatopionych lusterek. To tylko nieliczne z wymienionych atrakcji, które są ciągle aktualizowane (w zależności od potrzeb) na oficjalnej stronie internetowej ośrodka. Niżej punktowanymi aspektami były wysokie kwalifikacje organizatora (17,8%), a także jego kreatywność (14,2%), co nie musi oznaczać, że są one niewystarczające.

Trzy pierwsze wskazania informują o tym, że nurkowie chcą mieć niezależność czasową dla realizacji swoich pasji w komfortowych warunkach. Zatem te priorytety baza im zapewnia. W dalszej kolejności podano jako ważne odbywanie szkoleń na różnym stopniu i kwalifikacje (8,9%), a także dużą przejrzystość wody zbiornika piechcińskiego (3,5%).

Warto podkreślić, że jesienią przezroczystość wody sięga nawet 15 m, a zimą pod lodem widoczność dochodzi do 20 m. Ogólnie respondenci uważają nurkowanie za aktywność bezpieczną (62,2% - zdecydowanie tak), niemniej 32% grupa badanych wykazała pewne wahania, czy na pewno i udzieliła odpowiedzi, iż „raczej tak”. Odnotowano tylko 2 głosy w kwestionariuszu uznające ten sposób rekreacji jako zdecydowanie niebezpieczny. Jednej osobie trudno było odpowiedzieć na to pytanie, gdyż od niedawna rozpoczęła przygodę z nurkowaniem. Po pobytach w bazie Piehcina swój stopień przygotowania do przyszłego schodzenia pod wodę badani określili jako bardzo dobry (42,6%) i dobry (34%). Na poziomie średnim oceniło go 6,4%, a trudno w tym zakresie było wypowiedzieć się 17% osobom. Z kolei dla 66% (37) ogółu badanych pobyt w Centrum Nurkowym pomógł w przygotowaniach do zanurzania się na większych zbiornikach wodnych. Niemniej tylko 25 osób podało, o jakie konkretnie zbiorniki chodzi. Najczęściej wskazywano Bałtyk (11) i Morze Śródziemne (9). Wymieniono także Zatokę Arabską, Morze Południowocieńskie, Morze Czerwone, Morze Czarne, Morze Norweskie, jeziora polskie (np. Hańczę), niemieckie, czeskie, a także inne podobne kamieniołomy.

Rys. 1. Plan sytuacyjny infrastruktury podwodnej i nawodnej zbiornika piechcińskiego. Źródło: plan sytuacyjny zbiornika i fotografia zostały zamieszczone za zgodą właściciela Centrum Nurkowego.

Spośród ogółu ankietowanych 89,3% (50) udzieliło odpowiedzi na temat zaplecza infrastrukturalnego bazy nurkowej. Zdaniem 48% z nich spełnia ona oczekiwania pod każdym względem. Niemniej pozostała grupa 52% osób oznajmiła, że należałoby wprowadzić pewne udogodnienia w zakresie poprawy strefy nawodnej i podwodnej. Chodziło przede wszystkim o zamontowanie tabliczek kierunkowych pod wodą (m.in. na poręczówkach), dla lepszej orientacji usytuowania tras, platform czy boi. Proponowano również urozmaicenia w postaci: „tunelu serpentyny”, dzwonu Halleja czy zatopienia łódki, która stoi na brzegu zbiornika. Domagano się także atrakcyjniejszych fantów. Ponadto zwracano uwagę, że w wiatach lepiej by się sprawdziła drewniana podłoga, albowiem betonowa szybko się wychładza. By zniwelować

nieprzyjemny efekt zimna zgłaszano również, by wiaty ogrzewać. Jednocześnie sugerowano zabezpieczenie terenu betonowymi płytami, w celu ograniczenia błota i kałuż w czasie deszczowej pogody.

Niemniej same podwodne atrakcje respondenci cenili wysoko (na poziomie bardzo dobrym - 46,9% i dobrym - 46,9%), podobnie jak inne elementy składające się na ich pobyt w Centrum Nurkowym (tab. 2). Przede wszystkim zwrócili już po raz drugi uwagę na wyjątkowość atmosfery, jak panuje w ośrodku (74,6% oceniła ją bardzo dobrze), bardzo dobrze przygotowane zaplecze socjalne (71,1%) oraz porządek w bazie i w jej otoczeniu (66,7%). Wysoko punktowali ponownie bezpieczeństwo zbiornika (64% ocen bardzo dobrych i 28% dobrych), co oznacza, że organizator tej rekreacji na ten aspekt zwraca baczną uwagę. Obiekt wyposażony jest w defibrylator AED, zestaw tlenowy, tlen medyczny i profesjonalną apteczkę pierwszej pomocy. Jak podkreśla Wiesner [5] proponowanie nowych, ekscytujących atrakcji wodnych powinno iść zawsze w parze z poszukiwaniem coraz bardziej skutecznych form zabezpieczenia.

Odpowiedzialny usługodawca oferty powinien zapewnić wysoką jakość usług, najwyższą jakość sprzętu, urządzeń rekreacyjnych i rzetelne wykonywanie obowiązków przez swoich pracowników. Autor dodaje, że największe zagrożenia powstają zawsze tam, gdzie potrzeba zysku przesłania nieodpowiedzialnemu właścicielowi nadrzędne wartości - życie i zdrowie ludzi korzystających z akwenu.

Tab. 2

Ocena podstawowych elementów składających się na pobyt w Centrum Nurkowym Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Lp.	Elementy oceny	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
w % ogółem							
1.	Pomieszczenia socjalne	71,1	25	3,9	-	-	-
2.	Sale wykładowe	44	17	2,4	-	-	36,6
3.	Przestrzeń parkingowa	58,9	27,4	13,7	-	-	-
4.	Zaplecze sanitarne	50	30,8	9,6	-	-	9,6
5.	Porządek na bazie i w jej otoczeniu	66,7	29,4	3,9	-	-	-
6.	Pomoc w rezerwacji noclegów	31,8	17	2,4	-	-	48,8
7.	Organizacja przyjazdów pod względem logistycznym	47,7	15,9	2,3	2,3	-	31,8
8.	Możliwość przechowywania sprzętu	51,2	20	2,2	-	-	26,6
9.	Możliwość wypożyczenia sprzętu	43,2	25	2,3	-	-	29,5
10.	Podwodne atrakcje	46,9	46,9	6,2	-	-	-
11.	Obsługa instruktorska	29,5	13,8	4,5	-	-	5,2
12.	Kursy i szkolenia	20,5	15,3	2,6	-	-	6,6
13.	Bezpieczeństwo akwenu	64	28	2	-	-	6
14.	Ogólna atmosfera	74,6	21,6	1,9	-	-	1,9
15.	Imprezy nurkowe	23,6	21	2,6	-	-	52,6
16.	System promocji	31	16,7	7,2	2,3	-	42,8
17.	Cena za usługę	29,1	48	20,8	-	-	2,1

Bardzo dobrze oceniono przestrzeń parkingową ośrodka (58,8%) oraz udogodnienia związane z możliwością przechowywania sprzętu (51,2%). Te elementy infrastruktury są bardzo cenione przez nurków, albowiem podczas odbywanej rekreacji pod wodą chcą mieć zapewnione poczucie, że ich pojazdy i ekwipunek są należycie zabezpieczone. Poza tym oprócz łagodnego zejścia do wody, istnieje możliwość schodzenia do niej z pływających na wodzie platform (z drabinkami) - połączonych z brzegiem trapami wejściowymi i co ważne istnieje możliwość dojazdu do brzegu pojazdami. Oceny dobre (48%) padały głównie w odniesieniu do ceny, jaką trzeba zapłacić za wstęp do bazy nurkowej. Usługobiorcy zdają sobie jednak sprawę z tego, że nie jest ona wygórowana, bowiem nie określili jej ani na poziomie złym, ani bardzo złym. Może to oznaczać, że jest ona adekwatna do prezentowanej oferty i nie odbiega w znaczący sposób od tej proponowanej przez konkurencyjne jednostki w kraju czy regionie.

Jak wynika z przeprowadzonych badań trudno było respondentom poddać ocenie zaplecze szkoleniowe w bazie, a co za tym idzie obsługę instruktorską. Duża grupa badanych nie miała na ten temat wyrobionej opinii (odpowiednio 61,6% i 52,2%), co mogło być podyktowane posiadaniem już przez te osoby certyfikatów ukończenia kursów na innych akwenach, albo odbywaniem takich w Piechcinie z własnymi instruktorami. Odnotowano także znaczny odsetek osób (42,8%), nie mających zdania na temat systemu promocji bazy. Ankietowani wyrażali jednak chęć otrzymywania materiałów ją promujących w postaci głównie laminowanych map (49%) oraz folderów bądź książeczek, opatrzonych mapami zbiornika (odpowiedni 34,7% i 6,1%). Rzadziej domagano się wizytówek i ulotek (po 4,1%). Wśród dodatkowych pomysłów znalazła się chęć zakupu u organizatora czapek i koszulek posiadających nadruki związane z ośrodkiem (2,1%).

Bardzo pozytywnie został oceniony sprzęt wypożyczany przez właściciela Centrum Nurkowego. Ofertę w tym względzie punktowano bardzo dobrze (35,9%) i dobrze (18,9%). Większość ankietowanych (45,2%) nie miała jednak wyrobionego zdania na ten temat, albowiem przyjeżdża do ośrodka z własnym ekwipunkiem, albo korzysta z niego bardzo rzadko. Ci, którzy kiedykolwiek mieli możliwość wypróbowania sprzętu należącego do właściciela bazy stwierdzili, iż nie posiadał on żadnych usterek (82,6%). Odnotowano tylko 9 osób wymieniających pewne zastrzeżenia. Dotyczyły one:

pękniętego paska do maski nurkowej (1), uszkodzonego manometru (1) i ustnika (2), problemu z inflatorem (1), braku o-ringa na pierwszym stopniu automatu (2), a także pustej lub niepełnej butli tlenowej (2). Baza oferuje też udostępnianie sprzętu do organizacji nurkowań podlodowych (desek, lin, śrub lodowych, uprząży, pik lodowych, piły spalinowej, świdra lodowego, łopat i wielu innych według zapotrzebowania) i przygotowuje przerebłę w dowolnym miejscu na akwenu (według indywidualnych ustaleń).

Na tle konkurencyjnych jednostek w kraju baza została oceniona wysoko, bo przypisywano jej bardzo dobre (58,5%) i dobre noty (37,7%). Złych i bardzo złych nie podał nikt, a 3,8% badanych nie podjęło się próby takiej oceny ze względu na brak możliwości porównania jej z innymi, albowiem jest ona jedynym miejscem, do którego przyjeżdżają, by oddać się pasji nurkowania. Od 2013 roku, kiedy to w bazie prowadził badania Zawadzki [6] jakość proponowanych usług wyraźnie tu wzrosła. Nowe rozwiązania i udogodnienia związane są przede wszystkim z unowocześnieniem zagospodarowania zaplecza socjalnego (11 komfortowych zamykanych wiat), wyposażeniem sal wykładowych i zapewnieniem należytego komfortu nie tylko dla nurków, ale i osób im towarzyszących.

Obok aktywności podwodnych respondentów cenią również te niezwiązane z wodą (poza zwykłym pływanie i pływaniem łódką lub kajakiem-17,5%), a dające im relaks i możliwość spędzenia czasu wspólnie z innymi uczestnikami bądź znajomymi. Szczególnie wybierają przygotowane przez organizatora miejsca, gdzie można rozpalić ognisko (67,5%) albo przyrządzić potrawy z grilla (77,5%). Wskazywano także odbywanie spacerów po okolicy, bieganie, jazdę na quadach i rowerze, uczestnictwo w zawodach strzeleckich, a także grę w paintball (łącznie 30% odpowiedzi). Właściciel wychodząc naprzeciw różnym oczekiwaniom gości przygotowuje dla nich rozmaite specjalne oferty uatrakcyjniające spędzenie czasu między nurkowaniami. Dla przykładu wszedł w kooperację z zaprzyjaźnionym „Piechcińskim Bractwem Kurkowym”, by nurkowie mieli możliwość sprawdzenia swoich umiejętności strzeleckich na profesjonalnej strzelnicy. Stara się też nawiązywać i utrzymywać dobre kontakty z miejscową ludnością, która oferuje noclegi dla pasjonatów podwodnych wypraw (hotelami, kwaterami wiejskimi, gospodarstwami agroturystycznymi). Proponuje też rozstawienie namiotu lub przyczepy (samochodu campingowego) bezpośrednio przy akwenu. To przejawy bardzo pozytywnie postrzeganej kreatywności organizatora, dostrzeżonej przez płetwonurków, albowiem całokształt organizacji przyjazdów do bazy pod względem logistycznym ocenili oni bardzo dobrze (47,7%). Być może, ten element oferty (podobnie jak wysoko notowane pozostałe) wpłynął na deklarowany ze strony 92,4% konsumentów, powrót do Centrum w 2018 roku (tylko 2 stwierdziły, że jej nie odwiedzają i tyleż samo odpowiedziało, iż tego nie wie).

Reasumując zagospodarowanie terenów poprzemysłowych bywa różnorodne, celem nadrzędnym pozostaje jednak transformacja zniszczonego obszaru z równoczesnym zachowaniem wszystkich jego walorów oraz zdefiniowanie jego nowych funkcji użytkowych (rekreacyjnych, sportowych, kulturowych i innych) [7]. Przy stosunkowo niewielkich nakładach finansowych (zwykle ponoszonych przez właściciela, bądź dzierżawcę terenu) można stworzyć nie tylko ciekawe miejsce chętnie odwiedzane przez nurków z kraju i z zagranicy, ale również nowe miejsca pracy dla osób z najbliższej okolicy (baza noclegowa, restauracje, sklepy z pamiątkami, ekspozycje) [6]. Centrum Nurkowe Piechcin doskonale się w ten nurt wpisuje. Jest miejscem przede wszystkim dobrze przygotowanym do podwodnych eskapad (i dalej rozwijającym się), bezpiecznym, a przede wszystkim jest przykładem najwyższej formy specjalizacji turystycznej. Mogłoby stać się doskonałą inspiracją dla ciekawych rozwiązań w okolicach Krakowa, gdzie jak podają Górecki i Sermet [8] brakuje pomysłów na zagospodarowanie kamieniołomów, będących tam dziedzictwem niedocenionym. A trzeba podkreślić, że w ostatnich latach nurkowanie cieszy się coraz większą popularnością wśród różnych form aktywnej turystyki i rekreacji.

Osoby wybierające ten sposób spędzenia czasu wolnego bardzo często cechują się odpowiednim przygotowaniem psychofizycznym, preferują model aktywnego i zdrowego stylu życia, a wiele z nich dodatkowo stara się zwalczyć swoje słabości [9].

WNIOSKI

Przeprowadzone badania dały podstawę do wypracowania następujących wniosków:

1. Centrum Nurkowe odgrywa ważną rolę, w przygotowaniach respondentów do nurkowań na większych zbiornikach wodnych, niemniej dopiero bardziej pogłębiona praca badawcza (które będzie przeprowadzona na kilkuset uczestnikach w 2018 roku) pozwoli jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie czy kierunek późniejszych, docelowych ich nurkowań będzie związany głównie z Bałtykiem.
2. Badanie pilotażowe potwierdza, że niedociągnięcia w bazie na polu infrastrukturalnym oraz kryterium ekonomiczne nie mają przełożenia na ponowny jej wybór przez ankietowanych w przyszłości. Wykazują oni zainteresowanie kolejnym przyjazdem i cenią przede wszystkim bezpieczne warunki oraz przyjazną atmosferę stworzoną przez właściciela obiektu. Efektem takiego odbioru może być także dostrzegana przez respondentów przedsiębiorczość i kreatywna jego postawa, przejawiająca się w stopniowej poprawie jakości świadczonych usług.
3. Słabą stroną badanego podmiotu jest małe zaangażowanie we współpracę z jednostką gminną w promocję wspólnych produktów. W przeciwieństwie do odnotowanej pozytywnej relacji na linii organizator-konsument, budowanie stosunków z władzami samorządowymi wymaga poprawy. Ich zacieśnienie mogłoby przynieść obopólne korzyści i pomóc wypromować i popularyzować gminę w regionie, jak i w kraju.
4. Baza w Piechcinie uwzględniła potrzeby odbiorców i stanowi doskonały przykład produktu turystyki specjalistycznej, na którym mogą wzorować się inne, podobne jednostki lub podmioty, chcące uruchomić działalność rekreacyjno-szkoleniową dla nurków.

BIBLIOGRAFIA

1. Bąbalska A., Musielińska R., Śliwińska-Wyrzychowska A., Bogdanowicz M., Witkowska E: Edukacyjna rola nieczynnego kamieniołomu „Lipówka” w Rudnikach koło Częstochowy; Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego; Dissertations of Cultural Landscape Commission Nr 26 2014, str. 57-56;
2. Górecki J., Sermet E: Kamieniołomy Krakowa-dziedzictwo niedocenione; Dzieje górnictwa-element europejskiego dziedzictwa kultury 3 (red. P.P. Zagwoźdżon i M.Madziarz) 2010, str. 123-138;
3. Kisiel M: Nurkowanie jako forma turystyki aktywnej i jej wpływ na środowisko przyrodnicze; Wczoraj, dziś i jutro turystyki aktywnej i specjalistycznej 2015, str. 103-115, ISBN 978-83-7005-586-8;
4. Majgier L., Badera J. Rahmonov O: Kamieniołomy w województwie śląskim jako obiekty turystyczno-rekreacyjne na terenach uprzemysłowionych; Krajobrazy rekreacyjne-kształtowanie, wykorzystanie, transformacja. Problemy Ekologii Krajobrazu tom XXVII 2010, str. 267-275, ISSN 1899-3850;
5. Mokras-Grabowska J: Różnorodność metod teoretycznych i form podejścia w turystyce aktywnej; (red.) B. Włodarczyk, Badania nad turystyką. Jeden cel różne podejścia; Warsztaty z Geografii Turyzmu, tom 6 2015, str. 117-129, ISBN 978-83-7968-831-8;
6. Nita J: Kamieniołom w krajobrazie i geoturystyce; Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego Nr 14, Komisja Krajobrazu Kulturowego PTG, Sosnowiec 2010, s.243-251, ISSN 2391-5293;
7. Wiesner W: Wielopodmiotowa odpowiedzialność za tragiczny wypadek na wodzie; Polish Hyperbaric Research 3(60) 2017 str. 65-75, ISSN 1734-7009;
8. www.bazapiechcin.eu;
9. Zawadzki D: Wykorzystanie zalanych kamieniołomów i wyrobisk pokopalnianych w turystyce specjalistycznej-nurkowanie rekreacyjne; Współczesne problemy badań geograficznych, Wybrane problemy geografii turizmu, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2013, str.255-267.

dr Jolanta Cichowska

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy,
Katedra Ekoinżynierii i Fizykochemii Środowiska
ul. Sucha 9, 85-789 Bydgoszcz
Tel. (52) 340 82 61
jolanta.cichowska@utp.edu.pl